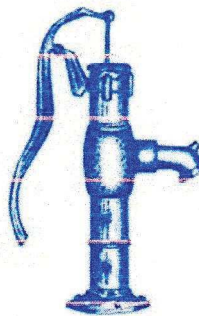

Bilag 15: Høringssvar i deres fulde ordlyd

**Viborg Kommune
Natur og vand
Prinsens Alle 5
8800 Viborg**

Ørum Vandværk a.m.b.a.
Industrivej 3, 8830 Tjele
Formand: Tom Graves Madsen,
Veldsvej 12, 8830 Tjele
Telefon: 86 65 29 38
Bank: Andelskassen
SE/CVR-nr 31394902
www.oerumvand.dk
E-mail: veldsvej12@orumnet.dk
Driftspersonale, døgnvagt:
Telefon 86 65 24 02

Ørum den 18. juli 2018

Vedr. Forslag til indsatsplan for Hammershøj-Vammen-Ørum-området

Det foreslås, at der i planen åbnes mulighed for, at der som alternativ til aftaler med landmænd om erstatninger, indføres at hvis det er muligt at finde alternative sikre kildepladser, skal denne løsning fremmes, og kommunen vil gå ind og være vandværket behjælpelig

Med vanlig hilsen
Tom Graves Madsen

Dato: 18-06-2018 17:21:00
Kategori: Kommentar
Emne: grundvand
SvarTekst: Der er ingen grund til yderligere grundvandsbeskyttelse da nitrat indholdet er så lavt i forvejen, selv efter næsten 100års intensiv drift ,vi forholder os ret til at dyrke jorden efter n-optimum hvor der bliver gødningsbestemt tildeling i løbet af vækstsæsonen og udnyttelsen af samme er mest optimalt. Kommer der restriktioner i den retning er kommunen forpligtet til fuld erstatning for tabt indtjening på disse arealer medhensyn til udbytte /protein. og kommunen skal finde yderligere arealer til udbringning af husdyrgødning inkl. gylle aftale som er lavet med nabo som også bliver påvirket.

Afsender: Kim Wiborg Hansen
Nørreåvej 27
8830 Tjele

Tlf: 23264113
Email: Kim@8830.dk

Dato: 20-06-2018 18:39:00
Kategori: Forslag
Emne: Restriktioner på jord til ejendommen Tjelevej 35, 8830 Tjele
SvarTekst: Kære rette vedkommende.
Mht planerne om restriktioner på brug af jorden til ejendommen Tjelevej 35, 8830 Tjele vil vi som ejere gerne påpege, at vi antager Grundlovens bestemmelser om ejendomsrettens ukrænkelighed gælder. Vi vil derfor forbeholde os retten til at søge erstatning - evt via domstolene - såfremt sådanne betingelser påføres vor ejendom uden kompensation.
Mvh Marina Jensen og Bent Riis, Tjelevej 35, 8830 Tjele
Afsender: Marina Jensen
Bent Riis
bent.riis@jubii.dk
Tlf:
Email: jmarina@jubii.dk

cc: " " " "

Dato: 24-06-2018 14:17:00

Kategori: Indsigelse

Emne: Vedr. Stamdata for Ørum Vandværk

SvarTekst: Under punktet fremtidig forsyning ses at Ørum vandværk på sigt skal regne med at overtage forsyningen til Trekroner vandværks 3 forbrugere. Dette inden for planperioden.

Trekroner vandværk har ikke hørt fra hverken Ørum vandværk eller Viborg kommune i den sammenhæng. På informationsmødet i Tjelecenteret d. 20.06.2018 blev det oplyst at vandværket er blevet oplyst og hørt om dette.

Dette er ikke sket.

Trekroner vandværk har ved skriv fra Teknik & Miljø, Natur og vand d. 21.06.2017 sagsnummer 17/31993 modtaget tilladelse til vandindvinding frem til år 2047 d. 1. juli.

Heraf fremgår også at ejendomme på Tjelevej 24, 26, 39 og 43 forsynes fra Trekroner vandværk. Altså 4 ejendomme.

Det bør derfor slettes fra Ørum vandværks stamdata at overtagelse skal ske inden for planperioden.

Mvh. Trekroner vandværk

Afsender: Torben Pedersen
Tjelevej 39
8830 Tjele

Tlf: 26232954

Email: tptrekr@gmail.com

Dato: 17-07-2018 23:20:00

Kategori: Forslag

Emne: Indsatsplan Vejrumbro Vandværk

SvarTekst: Efter at jeg sammen med LMO har gennemgået jeres oplæg, kan vi konstatere at det vil få store konsekvenser for den videre drift af mit landbrug. Min gård er beliggende både i beskyttelseszonen og i det nitrutfølsomme område. En reduktion af kvælstof tildelingen og derved også en reduktion af de nuværende dyreenheder vil fjerne grundlaget for at drive landbrug på ejendommen. Derfor ser vi ikke en kompensation i form af penge som en løsning og vi forventer derfor at Vejrumbro Vandværk køber hele ejendommen.

Afsender: Søren Glud
Fælledvej 30a
8830 Tjele

Tlf: 28229518

Email: sglud@dlgmail.dk

Dato: 20-07-2018 23:13:00
Kategori: Indsigelse
Emne: Indsatsplan for Vejrumbro Vandværk
SvarTekst: Vi må gøre opmærksom på, at en reduktion af vores udbringningsareal og/eller en mindre effektiv drift af vores landbrug, vil betyde en væsentlig reduktion i indtjeningen på vores landbrug. Vores økonomiske og juridiske rådgivere vil, når der foreligger noget konkret, udarbejde et præcist erstatningsforlangende, både på kort og langt sigt.
Afsender: Kristian Hartvigsen
Nørreåvej 11, Vejrumbro
8830 Tjele
Tlf: 20 28 07 02
Email: hojbakkegaard@mail.dk

Dato: 18-07-2018 09:09:00
Kategori: Indsigelse
Emne: Indsigelse fra Vorning Vandværk på nitrat grænserne.
SvarTekst: Grænserne for nitrat indhold i vandet er strammet væsentlig over niveau for EU lovgivningen.

Vorning vandværk er af den opfattelse, at Viborg Kommune bør følge EU og ikke stramme yderligere op.

Derfor denne indsigelse mod grænserne på 5 mg Nitrat og 10 mg Nitrat for aktivering af indsatsplanerne. Vi er af den opfattelse, at der ikke er faglig belæg for disse grænser.

Vi er af den opfattelse, at alle små vandværker er truet på økonomien med alle disse tiltag.

Afsender: Jens Lanng
Holmevej 15,
8830 Vorning
Tlf: 23450487
Email: lanng@os.dk

Foulum 20/7 2018

Til Hydrogeolog

Claus Holst Iversen.

Foulum vandværk, Nedergårdsvej 8830 Tjele

På vegne af Foulum Vandværks bestyrelse henvender jeg mig til dig, med ønsket om et møde.

Mødets indhold er hvordan vi håndterer de lodsejere som er impliceret i og omkring vandværket. Her tænker vi både nu og i fremtiden.

På mødet vil vi også medtage en undring fra flere forbrugere af Foulum Vandværk over Byggeriet Appels tilladelse til at skyde hul i lerlaget.

Dette faktum finder vi også som bestyrelse problematisk for vores (FV) fremtidige vandindvinding.

Ser frem til en henvendelse fra dig i nærmeste fremtid, som kan ske via nedenstående kontaktoplysninger.

På vegne af Foulum Vandværks Bestyrelse

Steen Øster

Nedergårdsvej 24, Foulum

8830 Tjele

Steenoster@yahoo.com

Viborg Kommune, att. Grundvand
pr. e-mail: cli@viborg.dk

Grundvandskortlægning
Ref. MST-431-00044
Den 13. juli 2018

Høringssvar til forslag til indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse for 12 vandværker i Hammershøj- Rødding-Ørum-området

Miljøstyrelsen har den 26. april 2018 modtaget Kommunens forslag til indsatsplan i høring.

Miljøstyrelsen har primært gennemgået indsatsplanen i forhold til de formelle krav til indsatsplaners indhold i vandforsyningsloven og bekendtgørelsen om indsatsplaner nr. 912 af 27.6.2016, og Miljøstyrelsen har derfor ikke forholdt sig til indsatsplanens faglige vurderinger herunder rækkevidden og nødvendigheden af de foreslåede indsatser.

Lovgrundlag for vedtagelse af indsatsplaner

Kommunalbestyrelsen skal jf. § 13 i vandforsyningsloven vedtage en indsatsplan inden for de af staten udpegede indsatsområder, mens kommunen kan vedtage en indsatsplan uden for de af staten udpegede indsatsområder jf. § 13 a i vandforsyningsloven.

Indsatsplanerne Foulum, Hammershøj, Hvidding, Kvorning, Lindum, Ørum, Rødding, Sjørring, Vejrumbro og Vorning er vedtaget efter § 13, mens indsatsplanerne Tindbæk og Vammen er vedtaget efter § 13 a.

For oplandene til Foulum, Hvidding, Kvorning, Lindum, Ørum og Rødding vandværker er der ikke udpeget indsatsområde (IO) i hele oplandet. Kommunen skal være opmærksom på, at hvis indsatsplanen dækker områder både uden for og inden for IO, så skal indsatsplanen vedtages efter både 13 og § 13 a.

Resumé af kortlægning

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1 indeholde et resumé af den kortlægning, der ligger til grund for indsatsplanen.

Alle indsatsplanerne er udarbejdet på baggrund af Redegørelse for Ørum, 2013. Kortlægningen er resumeret under fanden "Grundvandskortlægning". Det forventes, at alt under denne fane stammer fra grundvandskortlægningen medmindre andet er refereret.

I flere af indsatsplanerne står der under fanen geologi og sårbarhed: ”Med udgangspunkt i den gennemførte geofysiske kortlægning (TEM-kortlægning) i området er der opstillet en geologisk og hydrostratigrafisk model”. Det er korrekt, at de geofysiske målinger anvendes til opstilling af de geologiske/hydrostratigrafiske modeller, men her anvendes også boringsdata, kemidata mm.

Områdeudpegning

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. **2** indeholde en angivelse af de områder, hvor en indsats skal gennemføres.

For flere vandværkers indvindingsoplande gælder det, at de både ligger inden for og uden for de af staten udpegede indsatsområder. I indsatsplanerne for disse vandværker refereres der til indsats i ”indvindingsoplandet/indsatsområdet”. Det bør fremgå tydeligt af planen, hvilket område indsatsen gælder for.

I indsatsplanen for Tindbæk Vandværk, under indsats 1.2. og 1.3. - særlige indsats, refereres der til Tindbæk vandværks indsatsområde. Der er ikke udpeget indsatsområder for Tindbæk Vandværk.

I indsatsplanen for Vammen Vandværk, under indsats 1.2. - særlige indsats, refereres der til Vammen Vandværks indsatsområde. Der er ikke udpeget indsatsområder for Vammen Vandværk.

Retningslinjer og foranstaltninger

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. **3** indeholde en angivelse af de foranstaltninger, der skal gennemføres i indsatsområdet, samt retningslinjer for de tilladelser og andre afgørelser, der kan meddeles, og som har betydning for beskyttelsen af vandressourcen.

Ingen bemærkninger.

Overvågning

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. **4**, indeholde en angivelse af i hvilket omfang, der skal gennemføres overvågning, og hvem, der skal gennemføre overvågningen.

Ingen bemærkninger.

Opgørelse over behovet

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. **5**, indeholde en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse.

Det forudsættes, at Kommunen har anvendt grundvandskortlægningens resultater med hensyn til arealanvendelse, forureningstrusler og naturlig beskyttelse af de pågældende vandressourcer.

Ingen bemærkninger.

Tidsplan og ophævelse af tidligere indsatsplan

En indsatsplan skal ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 2, indeholde en tidsplan for gennemførelsen samt en oplysning om, der ophæves en tidligere indsatsplan.

Ingen bemærkninger.

Øvrige bemærkninger

Der refereres i "Baggrund" til, at Naturstyrelsen kortlægger og udpeger indsatsområder. Dette er i dag Miljøstyrelsen.

Under fanen "om indsatsplanen" står i boksen til højre, at områder med særlige drikkevandsinteresser udpeges med vandplanerne. Områderne udpeges i dag med bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsinteresser.

Miljøstyrelsen opfordrer til, at de endelige indsatsplanområder indberettes til Danmarks Arealinformation, Danmarks Miljøportal. Se information på [Danmarks Miljøportal Help Center → Grundvand](#).

Miljøstyrelsen håber, at Kommunen vil tage højde for ovenstående bemærkninger i den endelige indsatsplan.

Med venlig hilsen

Katrine Foss-Pedersen

Viborg Kommune

Teknik & Miljø

Natur og Vand

Prinsens Alle 5

8800 Viborg

Att. Claus Holst Iversen

Den 3. juli 2018

Fremsendes på mail til cli@viborg.dk

Landboforeningen Midtjyllands høringssvar til indsatsplaner Viborg - Hammershøj - Rødding - Ørumområdet

Indledningsvist vil foreningen gerne takke Viborg Kommune for inddragelsesprocessen i det generelle som såvel specifikke arbejde omkring indsatsplaner i Viborg Kommune. Det er foreningens opfattelse, at til trods for uenigheder, er det vigtig at sikre en værdiskabende dialog i respekt for forskellige synspunkter. Det er samtidig også foreningens ønske, at bidrage til en sikring af vores fælles grundvand, herunder håndtering af konkrete udfordringer.

Dette høringssvar skal ses som et overordnet svar på rækken af indsatsplaner, og vil således også koncentrere sig om generelle betragtninger af indsatsplanlægningen i Viborg.

Landboforeningen Midtjylland har læst Viborg Kommunes forslag til indsatsplaner for Hammershøj - Rødding - Ørumområdet og har noteret sig, at nærværende forslag fremadrettet kan påføre lodsejere skærpede krav til brug af henholdsvis nitrat og pesticider på deres arealer. Drikkevandskvaliteten skal selvfølgelig sikres. I Danmark har vi et meget højt beskyttelsesniveau af grundvandet i kraft af de generelle regler, den lokale indsatsplanlægning skal derfor bero på indsatser, hvor den generelle regulering har vist sig at være utilstrækkelig. Det er Viborg Kommune der skal løfte bevisbyrden for, at det er tilfældet.

I tilfælde af, at der fremadrettet skal forhandles om ændret dyrkningspraksis, er det afgørende at lodsejere kompenseres fuldt ud, og ikke lider tab. Da udpegningerne i indsatsplanen ikke følger matrikel- og markgrænser, skal der sikres, at et eventuelt areal med skærpede krav tilpasses dyrkningsarealet, således lodsejere ikke lider et afledt tab, som følge af dårlig arrondering.

Dertil kommer, at der så vidt muligt, bør ses på bedriftens fremtidsudsigter, således tiltag kan planlægges fornuftigt i forhold til investeringer og fremtidsplaner.

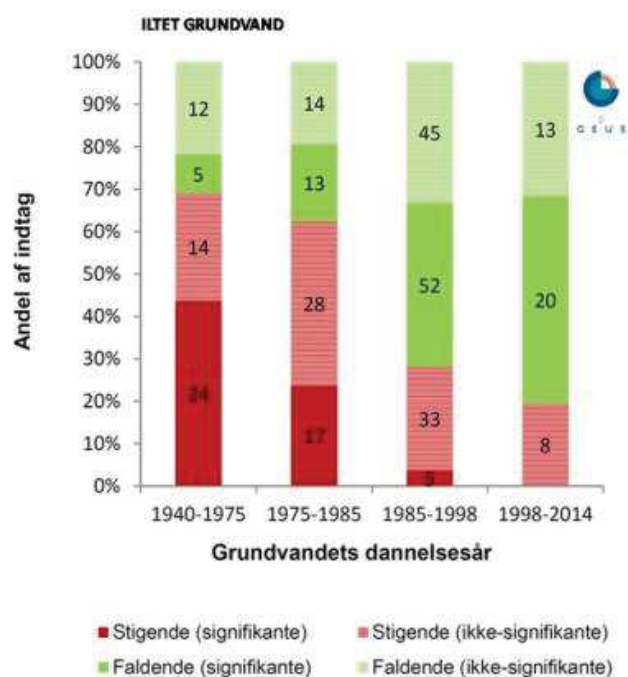
Nitratudvaskning:

Landboforeningen er fortsat stærkt bekymret for Viborg Kommunes grænseværdier for nitrat. Det er beskrevet i indsatsplanerne, at såfremt der ved gentagne målinger er registreret en stigning i nitrat fra 5 mg/L skal der træffes en vurdering, og der ved 10 mg/L skal laves indsatser f.eks. i form af restriktioner i dyrkningspraksis. Dette er langt under gældende lovkrav, og praksis i andre kommuner. Normalt træffes en vurdering ved en stigning registreret omkring 37,5 mg/L, og lovkravet for tiltag er sat til 50 mg/L.

Der er i kraft af Fødevarer- og Landbrugspakkens vedtagelse indført en målrettet regulering, der skal reducere udledningen af kvælstof til vores vandmiljø. I den forbindelse er der behov for, at kommunen inddrage viden omkring aktuelle forhold og konkrete virkemidler såfremt de har en betydning indenfor vandværkernes indvindingsområder.

Foreningen stiller sig ligeledes undrende overfor beregningen af nitrat i grundvandet, baseret på modelberegninger af nitratudvaskningen fra rodzonen. Indsatsplanerne beskriver under afsnittet "Forureningskilder, Landbrug-nitratudvaskning" at der foregår en høj belastning med kvælstof og at der på sigt er risiko for at nitratindholdet i drikkevandsboringerne vil stige.

GEUS har siden 1989 overvåget grundvandets tilstand, og udviklingen heri, og i henhold til den seneste rapport "Grundvand, status og udvikling 1989-2015" gengives nedenstående Figur 1., som viser, at nitratindeholdet er faldende i det yngste iltede grundvand. Indholdet i "det iltede grundvand" er interessant, idet ændringer heri vil være et udtryk for, om problemet med nitrat i grundvandet er stigende eller faldende. Grundvand under den såkaldte redoxzone vil altid være stort set nitratfrit, og det vil kun blive nitratholdigt, hvis redoxgrænsen bevæger sig nedad. Figur 1. viser, at den forbedrede kvælstofudnyttelse i landbruget, der er sket siden midten af 1980-erne nu afspejler sig i et faldende nitratindehold i grundvandet.

Figur 1. Iltet grundvand: nitrattrends i 303 overvågningsindtag i iltet grundvand i 4 perioder i forhold til grundvandets dannelses år. Analysen inkluderer i alt 3.233 prøver fra 250 indtag, hvor tidsserierne dækker mindst 8 år. Tallene inden i søjlerne angiver antallet af indtag. Der er vist både signifikante og ikke-signifikante nitrattrends på 95 % konfidensniveau. Kilde: Grundvand, status og udvikling 1989-2015

Da nitraten omsættes under transporten mod større dybde, vil nitratindeholdet i det grundvand, der indvindes med stor sandsynlighed udvise en faldende tendens i de kommende år. Derfor bør konkrete tiltag, der skal reducere nitratindeholdet kun sættes i værk, hvis der er konkret dokumentation for, at grænseværdien med stor sandsynlighed vil blive overskredet.

Pesticider:

Landboforeningen Midtjylland har noteret sig, at der i forbindelse pesticider ikke er planlagt indsatser med mindre der bliver konstateret pesticidfund over detektionsgrænsen på 0,01 mikrogram. Det er stærkt bekymrende at kommunen tilsidesætter den lovmæssige grænseværdi på 0,1 mikrogram. Der er stor usikkerhed på dataanalyser med meget lave værdier, i mange tilfælde overstiger usikkerheden en evt. fundværdi. Grundvandsdirektivet anbefaler, at såfremt man vil reagere på en evt. udvikling, er det anbefalet med en værdi på 1/3 af selve grænseværdien. I dette tilfælde vil det betyde 0,075 mikrogram. Landboforeningen stiller sig uforstående overfor kommunens ønske om at påføre landbrugserhvervet begrænsninger, såfremt der ikke er fagligt belæg. I dette tilfælde synes indsatsen ikke at modsvarer målet.

I Danmark godkendes kun pesticider, hvor modelberegninger viser, at de ved regelret brug ikke forlader rodzonen i koncentrationer over grænseværdien. Som en ekstra sikkerhed gennemføres en monitoring i det såkaldte pesticidvarslingsystem VAP, og hvis der dér viser sig problemer, bliver de pågældende midler forbudt eller indskrænket i anvendelse. Endelig overvåges pesticider i grundvand i grundvandsmonitoringen GRUMO og via vandværkernes boringskontrol.

Der er frem til i dag gennemført en lang række generelle opstramninger for anvendelsen af pesticider i landbruget, der sikrer en grundig beskyttelse af drikkevandkvaliteten:

- Godkendelsesordningen har EU's strengeste krav med hensyn til stoffernes risiko for udvaskning til grundvand.
- Varslingssystemet for pesticider overvåges, om godkendte stoffer kan give anledning til udvaskning til grundvand.
- Beskyttelseszonen på 10 meter omkring almene vandforsyningsanlæg er udvidet til 25 meter, således at risikoen for nedslivning som følge af tragteffekt er væsentligt reduceret.
- Vaskepladsbekendtgørelsens regler sikrer, at spild ved påfyldning og rengøring af sprøjter ikke kan give anledning til punktkilder, samt forhindrer tilbagesugning i borer.
- Der er indført mulighed for at anlægge boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) hvor myndighederne ud fra en konkret vurdering påviser, at der er et særligt behov for beskyttelse mod udvaskning af pesticider.
- Der er indført krav om opdateringskurser for sprøjteførere, således at professionelle brugere af pesticider har kendskab til sikker anvendelse.

Pesticidovervågningen og godkendelsesordningen, samt procedurer for håndtering af pesticider har således sikret, at risikoen for fremtidig forurening med stoffer fra landbrug er elimineret.

Landboforeningen Midtjylland vil dog gerne rose kommunen for at fund skal relateres til landbrugsdriften, som følge af analyser i råvand eller rentvand. Ligeledes noterer foreningen, at eventuelle fund skal vurderes nærmere med henblik på at opspore kilden og hvilket konkrete områder der skal pålægges restriktioner. Det er vigtigt at sikre en grundig redegørelse for hvorledes fund kan relateres til markdriften, og tiltag beror på konkrete målinger og analyser.

Afsluttende kommentar:

Landboforeningen vil gerne understrege at lodsejere bør informeres tidligt omkring eventuelle tiltag, der kan have betydning for deres bedrift. Helt afgørende er, at der fremlægges konkrete data, baseret på grundvandsmålinger, og at tiltag kompenseres fuldt for både direkte og afledte tab. Når forvaltningen har et valg mellem flere typer af indgreb, følger det af proportionalitetsprincippet, at kommunen er forpligtet til at vælge det mindst indgribende, som er tilstrækkelig til opnåelse af formålet.

Med venlig hilsen

Frede Lundgaard Madsen

Formand
Landboforeningen Midtjylland

Klaus Høeg

Bestyrelsesmedlem
Landboforeningen Midtjylland

Viborg Kommune, att. Claus Holst Iversen og
Ruslana Gladnyeva

Den 2. juli 2018

Høringssvar til forslag til indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse for 12 vandværker i Hammershøj- Rødding-Ørum-området

Region Midt har følgende generelle bemærkning og forslag, der omfatter alle indsatsplanerne i Ørum området. Tilføjelser og justering af eksisterende tekst er angivet med **rød skrift**.

Følgende tekst fremgår af indsatsplanerne i området under afsnittet "Jordforurening":

"Tidligere tiders brug af miljø- og sundhedsskadelige kemikalier, håndtering af affald mv. betyder, at der på en række lokaliteter i Danmark er forurenede grunde, hvor fra der sker eller kan ske udvaskning af forurenede stoffer til grundvandet. Indsatsen overfor forurenede grunde sker primært efter jordforureningsloven og varetages af regionerne. Regionens indsats omfatter grunde hvor der kan være problemer for beboelser, institutioner og lignende, samt grunde indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser eller indenfor indvindingsoplande for vandværker." **Regionens indsats efter 2019 omfatter desuden internationale beskyttelsesområder, vandløb, søer og fjorde eller kystvand målsat i statens vandplaner, som er påvirket af udsivende jordforurening. – sætningen foreslås tilføjet**

Et efterfølgende afsnit om "Jordforurening" er med figur, som angiver kortlagte lokaliteter i indvindingsoplandet. Vi går ud fra, at indsatsplanerne i Ørum området fremover indeholder et kort/en tabel, som løbende opdateres med oplysninger om kortlægningen efter jordforureningsloven via regionens WMS/WFS-service. Hvis det ikke er tilfældet, skal oplysningen fremgå af indsatsplanerne.

Signaturforklaringen til figuren omhandler bl.a. lokaliteter udgået før kortlægning og udgået efter kortlægning. Der er i begge tilfælde tale om, at en grund er frikendt for betydende forurening på baggrund af foreliggende oplysninger og undersøgelser på tidspunktet, hvor grunden udgik uden kortlægning (frikendt) efter Jordforureningsloven. Vores oplysninger om kortlægningen omhandler og beskriver kun begrebet udgået. Vi foreslår derfor, at signaturforklaringen ændres for frikendte grunde, så de kun bliver benævnt udgået.

Ændringen foreslås også foretaget i indsatsplanernes ordliste, der pt beskriver "Udgået af kortlægning", der er beskrevet som en frikendt grund.

Det efterfølgende afsnit om "Jordforurening" i indsatsplanerne er i øvrigt beskrevet således:

"Tidligere tiders brug af miljø- og sundhedsskadelige kemikalier, håndtering af affald mv. betyder, at der på en række lokaliteter i Danmark er forurenede grunde, hvor fra der sker eller kan ske udvaskning af forurenede stoffer til grundvandet. Indsatsen overfor forurenede grunde sker primært efter jordforureningsloven og varetages af regionerne. Regionens indsats omfatter grunde hvor der kan være problemer for beboelser, institutioner og lignende, samt grunde indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser eller indenfor indvindingsoplande for vandværker. Regionens indsats efter 2019 omfatter desuden internationale beskyttelsesområder, vandløb, søer og fjorde eller kystvand målsat i statens vandplaner, som er påvirket af udsivende jordforurening. – sætningen foreslås tilføjet

Status for kortlægningen i et indvindingsopland er f.eks. beskrevet således i efterfølgende tekst afsnit:

"Der kan Indenfor indvindingsoplandet til Ørum Vandværk er der pr. 12. juni 2017 registreret 10 grunde, som er udgået af kortlægningen. Der er ikke registreret grunde med mulig forurening (V1-kortlagt) eller forurening (V2-kortlagt)). – sætningen foreslås slettet

Grunde udgået af kortlægningen er frikendt for betydende forurening på baggrund af foreliggende oplysninger og undersøgelser på tidspunktet, hvor lokaliteten udgik af kortlægningen. Evt. efterfølgende potentielt forurenede aktiviteter er omfattet af kommunens tilsyn og er ikke regionens indsats." – sætningen foreslås slettet

Vi ønsker, at oplysninger om antal kortlagte grunde og status ikke beskrives i indsatsplanerne og at der i stedet anvendes følgende tekst:

Kortlægningen efter jordforureningsloven omhandler grunde, der måske er forurenede (V1-kortlagt på vidensniveau 1), grunde med konstateret forurening (V2-kortlagt på vidensniveau 2) og grunde, som er udgået uden kortlægning. På grunde udgået uden kortlægning, er det på afgørelses tidspunktet vurderet, at der ikke findes væsentlige jordforureninger. Udgåede grunde er frikendt for betydende forurening på baggrund af foreliggende oplysninger og undersøgelser på tidspunktet, hvor grunden udgik uden kortlægning. Evt. efterfølgende potentielt forurenede aktiviteter er omfattet af kommunens tilsyn og er ikke regionens indsats.

Afsnittet afsluttes med følgende tekst i indsatsplaner:

"Da kortlægningen efter jordforureningsloven omfatter et stort antal lokaliteter fordelt over hele regionen, må det forventes at gå nogle årtier, før regionen har undersøgt og eventuelt afværget alle relevante forureninger omfattet af regionens indsats. Regionen foretager årligt en prioritering af indsatsen. Regionens kortlægning efter jordforureningsloven er en fortløbende proces. Ny viden kan derfor medføre, at der kommer grunde til, som ikke tidligere har været omfattet af jordforureningslovens kortlægninger. Opdaterede data med kortlagte grunde og regionens prioritering af undersøgelser mm. fremgår af [denne tabel](#) og kan ses på kortet ovenfor. Oplysninger opdateres løbende efter 2017." - Sætningen skal slettes, da vi går ud fra, at der vil blive henvist til regionens hjemmeside med opdaterede oplysninger om kortlagte grunde. Det er også tilfældet i afsnittet "Generelle indsatser" under indsats "Forurenede grunde kortlagt efter jordforureningsloven", hvor der er henvist til den samme tabel.

Særlig indsats

Regionens indsats efter jordforureningsloven er kun omtalt som en "Særlig indsats" i indsatsplanen for Ørum Vandværk.

Vi ønsker et selvstændigt og forklarende afsnit i indsatsplanerne med en beskrivelse af fremgangsmåden og indsatsen, hvor grundvandsressourcen i et indvindingsopland anses for at være særlig følsom for forureninger fra punktkilder eller er påvirket med miljøfremmede stoffer fra punktkilder. Teksten kunne være et selvstændigt afsnit i indsatsplanerne, efter tabellen med særlige indsatser, hvor andre særlige indsatser (f.eks. "Overvågning af nitratudvikling") er nærmere beskrevet.

Her kunne beskrives, hvordan kommunen, vandværker og regionen samarbejder om at opspore og undersøge evt. punktkilder som er, eller kan blive årsagen til forurening med miljøfremmede stoffer i vandværket.

Vi foreslår, at følgende tekst for særlig indsats drøftes nærmere – noget af teksten er inspireret fra "Indsats: Overvågning af nitratudvikling" og kan måske indgå i dette afsnit:

Vandkvaliteten i det indvundne vand overvåges primært via det ordinære analyseprogram, som fastlægges af kommunen i henhold til bestemmelserne i bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Det anbefales, at råvandsanalyser fra vandværkets borer og analyser af vandværksvandet, afgang vandværket udtages samtidigt, af hensyn til muligheden for at foretage en samlet vurdering af vandkvaliteten.

Når der påvises miljøfremmede stoffer over analysemetodernes detektionsgrænser i en vandforsyningsboring gribes sagen an i følgende 3 faser:

Fase 1) Der skal i første omgang tages hyppigere analyser af påviste miljøfremmede stoffer og vandkvaliteten overvåges i en periode for at få et indtryk af belastningen. Ved betænkelig udvikling, skal kommune, vandværk og regionen (arbejdsgruppen) i fælleskab drøfte situationen, og der skal tages stilling til evt. opfølgende tiltag i form af ændret analysefrekvens på vandværket samt af eventuelle undersøgelser. Vandforsyning og kommune foretager en vurdering af, hvilken belastning der er tale om og regionen bidrager med faglig sparring, herunder en vurdering af, om der er tale om en punktkilde eller en fladekilde.

Der foreslås defineret og beskrevet hvad der forstås ved betænkelig udvikling. Indsatsplanerne indeholder pt. følgende beskrivelse af hvad der forstås ved betænkelig udvikling:

- Analyseparametre afviger klart fra tidligere resultater
- Analyseparametre overstiger 50% af grænseværdien

Fase 2) Hvis det viser sig, at alt tyder på en punktkilde af væsentlige dimensioner bidrager regionen, vandværk og kommunen med eksisterende viden og oplysninger om kendte punktkilder i indvindingsoplandet for en mulig identifikation af åbenlyse punktkilder til forureningen i indvindingsoplandet. *Hvis der er tale om en væsentlig pesticidforurening fra en fladekilde skal brug af pesticider indeholdende det fundne aktive stof ophøre indenfor indvindingsoplandet (teksten fremgår under særlig indsats i indsatsplanen og uden omtale af punktkilder).*

Fase 3) Regionen undersøger punktkilder og foretager evt. yderligere kildeopsporing af væsentlige punktkilder omfattet af regionens indsats efter jordforureningsloven, hvis nødvendigt af hensyn til vurdering af de påviste indhold i indvindingsboringen.

Der foretages en lignende faseinddelt indsats i forhold til mulige punktkilder, hvor der ikke er påvist miljøfremmede stoffer, men hvor grundvandsressourcen anses for at være særlig følsom for forurening med miljøfremmede stoffer. Indsatsen foretages i indvindingsoplande, særlige drikkevandsområder og i områder med nye kildepladser. Indsatsen foretages i en prioriteret rækkefølge bl.a. afvejet ud fra sårbarhed, eksisterende og fremtidig indvinding. Rækkefølgen aftales af kommunen og regionen.

I regionens prioritering indgår undersøgelse og opsporing af punktkildeforureninger opdaget bl.a. ved udtræk fra regionens vandkemidatabase med analyseresultater af miljøfremmede stoffer f.eks. fra indvindingsboringer. Vandkemidatabasen opdateres løbende og trækker analysedata bl.a. med pesticider og chlorerede opløsningsmidler fra Jupiter og regionens GeoGIS og er visualiseret på webgis.

Regionens undersøgelser og evt. yderligere indsats omfatter kun punktkilder primært med drift før 2000 og hvor kommunen eller anden tilsynsmyndighed ikke kan påbyde en ansvarlig forurener at foretage undersøgelser mm. Regionens indsats sker som hovedregel ud fra en overordnet årlig prioritering på tværs af regionen med respekt for regionens grundvandsstrategi, planlægning og indsats i øvrigt.

Tilføjelser til "ordliste"

Hvis oplysningerne om særlig indsats tilføjes indsatsplanerne skal planernes ordliste måske tilføjes forklaring på vandkemidatabase, Jupiter, GeoGIS, webgis og fladekilder. Punktkilder er beskrevet på listen.

Forslag til justering af tekst i tabel med særlige indsatser

Tabellen med "Særlige indsatser" i alle indsatsplaner foreslås tilføjet følgende retningslinje mm. under "Indsats: Forurenede grunde efter jordforureningsloven":

Område: Indvindingsoplandet

Retningslinje: Undersøgelse af mulige punktkilder i forhold til en konstateret påvirkning med miljøfremmede stoffer i vandværkets borer og/eller .

Ansvarlig og tidspunkt: Region Midt. Regionens indsats sker som hovedregel ud fra en overordnet årlig prioritering på tværs af regionen med respekt for regionens grundvandsstrategi, planlægning og indsats i øvrigt.

Opfølgning: Region Midt + arbejdsgruppe

Bemærkninger: Undersøge om der er risiko for vandværkets borer og om der skal foretages afværgeforanstaltninger i forhold til en punktkildepåvirkning.

Vores generelle bemærkninger omfattende alle A-vandværker i området fremgår af en anden mail. Vi har desuden følgende specifikke spørgsmål og bemærkninger til enkelte A-vandværker i IP Ørum området:

Ørum Vandværk:

Ny kildeplads

Pejleboring/reserveboring 67.749 er evt. sløjfet – den er nævnt som reserveboring.

Indsatsplanen omhandler ikke reserveboringen (57.746), der er placeret ca. 2,4 km (nordøst) fra vandværket (i OSD område), hvor vandværkets 2 aktive borer er placeret.

Den nye kildeplads ved 57.746 foreslås gennemgået for potentielle forureningskilder. Gennemgangen foreslås opprioriteret og foretaget med udgangspunkt i regionens faseinddelte praksis i forbindelse med fund af pesticider i en indvindingsboring. Dvs, at kommunen og den pågældende vandforsyning i første omgang fortager en vurdering og gennemgang af området for potentielle forureningskilder, herunder mulig pesticidbelastning i området samt om der er tale om punktkilder eller fladekilder. Ved gennemgangen bør der være fokus på lokalisering af såvel tidligere som eksisterende forureningskilder ud fra en aftalt liste over hvilke, der som udgangspunkt skal kigges efter. Forureningskilderne lokaliseres ud fra oplysninger fra kommunens tilsyn og lokalkendte m.m. Regionen bidrager med faglig sparring og oplysninger fra vores vandkemidatabase samt en vurdering af, om der er tale om en punktkilde eller en fladekilde. Opdaterede oplysninger om regionens kortlægning i området hentes via regionens hjemmeside.

De enkelte IVO, OSD og nye kildepladser i kommunen kan evt. gennemgås på en lignende måde i en prioriteret rækkefølge bl.a. afvejet ud fra sårbarhed, eksisterende og fremtidig

indvinding i de enkelte områder, konstaterede indhold af miljøfremmede stoffer eller anden mistænkelig udvikling i vandkvaliteten (jf. vores forslag til særlig indsats).

Vi kan aftale nærmere, når vi som aftalt kigger nærmere på Sahl Vandværk efter sommerferien. Mødet den 31. august bliver også med deltagelse af Skive Kommune, hvor der er aftalt en lignende gennemgang ved Durup Vandværk.

Gennemgangen medvirker bl.a. til en opdatering af kortlægningen efter jordforureningsloven. Vores efterfølgende evt. undersøgelser af væsentlige punktkilder i området sker som hovedregel i en overordnet prioritering på tværs af regionen med respekt for grundvandsstrategien og vores planlægning i øvrigt.

Fund af TCE mm.

Det fremgår af indsatsplanen, at der i 2004 er påvist 1,1,1-trichlorethan, ethylbenzen, naphtalen og M+P-xylen. Desuden TCE i en råvandsanalyse fra 2007 (67.772). TCE er også påvist i rentvandsanalyser flere gange, dog ikke ved seneste rentvandsanalyse.

Det er i indsatsplanen nævnt, at der er behov for f.eks. TV-inspektion af den indvendige tilstand af vandværkets aktive borer. Vi mener, der er foretaget TV-inspektion og måske også andre tiltag.

Vi vil gerne orienteres om evt. forureningsbegrænsende tiltag og resultatet af undersøgelse af boringernes tilstand.

Andre bemærkninger

- Olietanke er på listen over forureningskilder, der kan udgøre en risiko for vandværket. Der er dog ikke angivet indsats i forhold olietanke eller andre oplag? I afsnittet "større tanke" er kun omtalt servicestationen på Tjelevej 2 uden oplysninger om kortlægningsstatus (udgået) og kortlægningsnr (789-00038). – Vi foreslår oplysningen slettet og justeret til at omtale en evt. kommunal indsats i forhold til servicestationen og andre tanke/oplag.
- Det er nævnt, at der ikke ligger nogen særlige risikable virksomheder omkring kildepladsen. Kommunen vil dog føre tilsyn med 5 nævnte virksomheder, hvor tilsynet målrettes forhold af betydning for grundvandsbeskyttelse. Hvorfor har kommunen valgt netop disse 5 virksomheder og er der kendskab til kortlægnings relevante aktiviteter?
- Det er nævnt i afsnittet "Ørum by": "Region Midt opfordres til at fortsætte deres undersøgelsesindsats for lokaliserede (uafklarede)". – Vi ønsker teksten slettet, da regionens indsats er omtalt andre steder i indsatsplanen med henvisning til løbende opdaterede oplysninger via vores hjemmeside.
- Det fremgår under afsnittet "Særlig indsats" (1.4): Undersøgelse af Vestergade 36 (V1, 791-00572) snarest muligt. - Oplysninger om lokaliteten er forældet, da vi pt. undersøger ejendommen. Vores oplysninger om indsats og kortlægning efter jordforureningsloven ændres/justeres løbende, hvilket fremgår af vores hjemmeside. Vi ønsker derfor ikke, at lokaliteten er nærmere omtalt i indsatsplanen.

Rødning Vandværk

- Det er nævnt, at kommunens tilsyn målrettes forhold af betydning for grundvandsbeskyttelse på Kirkegade 21, 9930 Tjele. Hvorfor har kommune udvalgt denne virksomhed og har kommunen kendskab til evt. kortlægnings relevante aktiviteter?

Lindum Vandværk

- Kirkegården på Stævnestedet 1, 8830 Tjele, er omtalt i afsnit "Lindum by" som risikabel i forhold til vandværkets boringer. Kirkegården er 50 m fra vandværkets eksisterende boringer og 300 m fra reserveboringen (57.658) i OSD område. - Kirker kan have håndteret pesticider og de foreslås derfor omfattet af kommunens tilsynsindsats i IVO, OSD og nye indvindingsoplande.

Vorning Vandværk

- Maskinstationen på Vorningvej 108 er nærmere omtalt i afsnit "Erhverv/Industri". Det fremgår bl.a. at lokaliteten er V2 kortlagt på baggrund af undersøgelser foretaget i 2016. Der er fundet kraftig forurening med pesticider, der vurderes, at kunne udgøre en lille risiko for at nå det primære magasin. - Vi ønsker lokaliteten omtalt med kortlægningsnr. (789-00082) og at regionens videre indsats kun omhandler undersøgelser i forhold til Vorning Møllebæk. Den konstaterede forurening udgør ingen risiko for grundvandsressourcen.

Hvidding, Hammershøj og Vejrumbro Vandværker

- Der er gjort fund af BAM under grænseværdien på de enkelte vandværker. Fundene skal i følge indsatsplanen analyseres nærmere og de fremtidige koncentrationer skal nøje overvåges. Vi foreslår, at kontrol af indvindingsboringernes tilstand og anvendelse af pesticider (dichlobenil m.fl.) og evt. også andre miljøfremmede stoffer på kildepladsen/ved vandværket og i oplandet indgår ved vurdering af fund.

Vh Kaspar og Per

Med venlig hilsen

Per Egede Jensen

Miljøtekniker

Tel. +45 7841 1917

Per.Jensen@ru.rm.dk

Regional Udvikling • Region Midtjylland

Lægårdvej 12 • DK-7500 Holstebro

www.jordmidt.dk